

OHJEISTUS NUORILLE SUUNNATTUJEN TIETOVIDEOIDEN KÄYTTÖÖN: SEURUSTELUVÄKIVALTA-VIDEO

Tämä tukimateriaali on suunniteltu nuorten parissa toimiville ammattilaisille ja aikuisille. Materiaali tukee Nuorten Exitin kolmen videon videosarjan käsittelyä. Videot on tarkoitettu yli 13-vuotiaille nuorille. Materiaalin avulla videoiden sisältöä voi työstää nuorten kanssa ja haastaa nuoria pohtimaan videoiden sanomaa syvemmällä tasolla. Videot toimivat myös yksinään ja niiden yhteyteen on tehty purkukysymyksiä, joita nuori voi tehdä myös itsenäisesti. Videot löydät Nuorten Exitin Youtube-kanavalta: <https://www.youtube.com/watch?v=pP2HIMxdN6Q>

Seurusteluväkivalta-videoon kuuluvat harjoitteet:

Harjoite 1: Videon purku kysymysten ja keskustelun avulla

Harjoite 2: Seurustelun mielipidejana

Harjoite 3: Ihmissuhteiden samankaltaisuudet ja erot

Harjoite 1 tulee tehdä aina videon näyttämisen jälkeen, muut voi tehdä, mikäli aikaa on kerralla enemmän.

Harjoitteet 1 ja 2 voi tehdä myös videosta irrallisina harjoitteina myöhemmin.

Lopusta löydät yhteiset purkuohjeet kaikille materiaalin harjoitteille.

PERUSOHJEET VIDEOIDEN KÄSITTELYYN OSA 1.

Katso videot ensin itse läpi ja etsi tarvittaessa lisämateriaaleja teeman käsittelyntueksi. Kuulostele videoiden sinussa herättämiä ajatuksia ja tunteita. Mikäli teetät nuorilla tämän materiaalin harjoitteita, testaa myös niiden toimivuus ensin tekemällä harjoite itse. Mieti etukäteen, millaisia reaktioita ja keskustelua niistä voi nuorten parissa nousta. Samat kysymykset, jotka heräävät itsellesi, heräävät todennäköisesti myös nuorille.

Mieti, millainen käsittelytapa sopii parhaiten omalle ryhmällesi – videot ja nuorten oma pohdinta, vai ryhmässä toteutettavat harjoitteet ja pohdinnat. Jos ryhmäläiset ovat vieraita toisilleen, tai ei muuten voida taata turvallisuudentunnetta ryhmässä, voi olla parempi toteuttaa omaa pohdintaa ryhmätoiminnan sijaan. Videoiden käsittely saattaa toimia parhaiten pienissä ryhmissä, esimerkiksi 3-4hengen ryhmätöinä.

Ryhmien ei välttämättä tarvitse ”tuottaa” mitään valmista, tärkeää on keskustelu. Muista, että jokainen nuori lähestyy teemaa omista kokemuksistaan käsin. Älä siis hoputa tai painosta, jos käytät harjoitteita, vaan anna jokaiselle lupa edetä omassa tahdissa, tai jättää jokin tehtävä tekemättä, jos se tuntuu ahdistavalta. Muistuta aina alussa, että teemaa lähestytään yleisellä tasolla, eli kenenkään henkilökohtaisia kokemuksia ei tulla käsittelemään. Näin kunnioitetaan jokaisen omia rajoja ja yksityisyyttä. Mikäli nuori alkaa kertoa omista kokemuksistaan, pyritään keskustelu pysäyttämään ja kannustetaan nuorta lämpimästi puhumaan ohjaajan kanssa ryhmätilanteen jälkeen kahden kesken.

Tarkkaile nuoria aiheen käsittelyn aikana ja tarvittaessa keskeytä tilanne, jos joku nuorista näyttää ahdistuvan teemasta. Tällaista tilannetta varten on hyvä olla mielessä jokin kevyempi, esim. voimavaroihin, itsemyötätuntoon tai itsetuntoon keskittyvä harjoite, jonka voi luontevasti sitoa teemaan. Esimerkkinä ”Hyvänmielen käsi” -harjoite* seuraavalla sivulla.

PERUSOHJEET VIDEOIDEN KÄSITTELYYN OSA 2.

Varaa aikaa vapaaseen tai ohjattuun keskusteluun, jossa olet aikuisena mukana. Anna keskustelussa tilaa nuorten omille pohdinnoille ja havainnoille. Laajenna keskustelua videoiden teemoista nuorten seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen ja heidän omiin oikeuksiinsa.

Nuortenseksuaalioikeuksista löydät lisää tietoa Väestöliiton sivuilta:

<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/seksi/seksuaalioikeudet/>

Varmista, että mainitset ryhmän aikana tahoja, jotka tarjoavat nuorille apua, jos he ovat kokeneet seksuaalista hyväksikäyttöä tai ahdistelua. Voit esimerkiksi laittaa nettiosoitteita näkyviin taululle. Mikäli käytät materiaalin harjoitteita, on hyvä muistaa, että purku on usein jokaisen harjoitteen ja keskustelun tärkein vaihe. Anna sille siis riittävästi aikaa. Huolehdi myös jatkokäsittelystä! Jollakin nuorella saattaa olla kerrottavaa myös yksityisesti, joten anna mahdollisuus ja aikaa siihen esimerkiksi ryhmän jälkeen. Pidä silmäsi ja korvasi auki: olisiko sinun aikuisena syytä jatkaa keskustelua erityisesti jonkun nuoren kanssa?

***Hyvän mielen käsi – harjoite**

Tavoite: Pohtia hyvää mieltä ja voimavaroja tuovia asioita omasta elämästään, turvallisia aikuisia, sekä omia vahvuuksiaan.

1. Anna jokaiselle paperi ja pyydä piirtämään oman käden ääriviivat
2. Pyydä nuoria kirjoittamaan jokaiseen sormeen sellainen asia, josta saa hyvää mieltä, esim. ystävät, jäätelö, harrastukset jne. Nuoria voi pyytää myös kirjoittamaan asioita joissa he ovat hyviä, tai sellaisia henkilöitä, joista he saavat voimaa ja hyvää oloa ja joihin voivat luottaa.
3. Vertailemista ryhmässä halukkaiden kanssa

VIDEO 2: SEURUSTELUVÄKIVALTA (kesto 2:10 min.)

<https://www.youtube.com/watch?v=oAEPG0b3lvo>

Videon tarina: Seurusteleavan parin toinen osapuoli Juno on mustasukkainen kumppaninsa Viiman ystävistä. Mustasukkaisuus näyttäytyy väkivaltana Viimaa kohtaan. Viima arastelee kertoa tilanteesta muille, koska kokee syyllisyyttä ja häpeää. Lopulta hän ottaa yhteyttä nettipalveluun, rohkaistuu kertomaan vanhemmilleen, sekä tekee Junosta rikosilmoituksen.

Harjoite 1: Videon purku kysymysten ja keskustelun avulla (kesto n. 20-25min.)

Tavoite: Purun tavoitteena on antaa nuorille mahdollisuus keskustella videon herättämistä ajatuksista, vaihtaa ajatuksia muiden kanssa, sekä tarjota nuorille tapoja toimia, mikäli he, tai heidän ystävänsä joutuvat vastaavaan tilanteeseen, kuin Viima. Purku varmistaa myös, että nuorilla ei jää videon sisällöstä epäselvyyttä.

Keskustelkaa seuraavista kysymyksistä joko pienryhmissä, tai koko ryhmän kesken. Tällöin ryhmän koko mielellään max. 10, jotta kaikki halukkaat saavat kertoa mielipiteensä. Esitä ryhmille/ryhmälle kysymys kerrallaan, anna hetki aikaa pohtia ja käy vastaukset suullisesti läpi. Älä kuitenkaan painosta ketään kertomaan ajatuksiaan.

- Voisiko videon esimerkki tapahtua oikeasti?
 - Voi tapahtua, 24 % tytöistä ja 32 % pojista on kokenut seurustelusuhteessaan fyysistä tai henkistä väkivaltaa.
 - Henkinen väkivalta seurustelusuhteissa on hyvin yleistä, mutta se jää helposti tunnistamatta. Henkinen väkivalta voi myös johtaa fyysiseen tai seksuaaliväkivaltaan.
- Mitä sukupuolta Viima ja Juno ovat?
 - Videon nimet on tarkoituksella pyritty valitsemaan sukupuolineutraaleiksi.
 - Tekijä tai kokija voi olla kuka tahansa. Seurusteluväkivalta ei katso sukupuolta, seksuaalista suuntautumista tai ikää.
- Mitä Viima ajattelee tilanteesta? Entä Juno? Mitä tunteita he mahdollisesti kokevat tilanteessa?
- Miten toimisit, jos ystäväsi kertoisi olevansa vastaavassa tilanteessa kuin Viima?

- Kenelle voisitte kertoa tapahtuneesta? Olisiko tilanteesta helppo kertoa? Mikä kertomisesta voi tehdä vaikeaa?
 - Kertomisesta voi tehdä vaikeaa esim. pelko, syyllisyys, häpeä, yksinäämisen pelko.
 - Kaverille kertominen on hyvä, mutta lisäksi aikuiselle kertominen on tärkeää. Turvallisia aikuisia ovat esim. opettaja, terveydenhoitaja, koulukuraattori.
 - Listan netissä toimivista tukipalveluista löydät viimeiseltä sivulta.

Harjoite 2: Seurustelun mielipidejana (kesto n. 20-30 min.)

Tavoite: Harjoitteen tavoitteena on keskustella ja pohtia omia ajatuksia omista rajoista, itsemääräämisoikeudesta ja seurustelusta.

1. Laita huoneen toiseen laitaan lappu, jossa lukee "samaa mieltä" ja toiseen laitaan lappu, jossa lukee "eri mieltä".
2. Esitä nuorille väite kerrallaan.
3. Pyydä nuoria asettumaan janalle siihen paikkaan, mitä mieltä he ovat väitteestä. Keskellä on "en osaa sanoa" kohta.
4. Pyydä perusteluita jokaisen väitteen jälkeen, mutta älä pakota.

Väitteet:

- a. Toista saa halata aina.
- b. Se, että on parisuhteessa, nostaa itseluottamusta.
- c. Jokaisella on oikeus kieltäytyä asioista, joita ei halua.
- d. Kohteliaisuudet ja kehut saavat hyvälle mielelle.
- e. Yksin oleminen osoittaa vahvuutta ja itsenäisyyttä.
- f. Ihmiselle, josta pitää kovasti, on vaikeaa sanoa EI.
- g. Seurustelukumppanin kanssa on tärkeää voida puhua kaikesta.
- h. Seurustelukumppani saa rajoittaa kavereiden tms. tapaamista.

Harjoite 3: Ihmissuhteiden samankaltaisuudet ja erot (kesto n. 20-30 min.).

Tavoite: pohtia ihmissuhteita ja niitä elementtejä, jotka tekevät ihmissuhteista hyviä ja turvallisia.

1. Jaa nuoret n. viiden hengen ryhmiin.
2. Pyydä nuoria ensin tekemään lista luonteenpiirteistä ja ominaisuuksista, joita he arvostavat ystävissä.
3. Pyydä seuraavaksi tekemään lista luonteenpiirteistä ja ominaisuuksista, joita he arvostavat seurustelukumppanissa.
4. Käykää listat läpi ryhmä kerrallaan ja vertailkaa listoja, eroavatko ne toisistaan?
 - a. Pura harjoitteet nuorten kanssa:
 - a. Miltä harjoitteiden tekeminen tuntui?
 - b. Saitteko uutta tietoa?
 - c. Tiedättekö mihin ottaa yhteyttä, jos te itse, tai ystävä kohtaa seksuaalista kaltoinkohtelua?

Harjoituksen/harjoitusten loppuksi

- Kiitä nuoria osallistumisesta ja kirjoita esim. taululle ylös auttavia tahoja netissä: Nuorten Riku / Rikosuhripäivystys, Nuorten Exit, Sekasin –chat, Nettiturvakoti, Help.some ja Nettipoliisi
- Tarjoa nuorille mahdollisuus jutella videon tai harjoitteiden herättämistä ajatuksista kahden kesken ryhmän jälkeen. Mikäli kaipaavat lisätukea teeman käsittelyyn nuorten kanssa, voit aina konsultoida Nuorten Exitä osoitteesta info@nuortenexit.fi
- Kerro myös kollegoillesi, että olet käsitellyt seksuaalisen kaltoinkohtelun teemoja nuorten parissa, mikäli koet, että nuoret saattavat ottaa asian puheeksi muiden aikuisten, kuin sinun kanssasi.